

VOEDING, VOEDINGSPROBLEMEN & ARFID

Berbe Paes - kinderarts

Informatieve
Meerlingen
Dag 2024

4 februari 2024

HET MENU

1. *Ontbijt:* Kennismaking & quiz
2. *Tussendoortje:* Voeding
3. *Lunch:* Voedingsproblemen
4. *Tussendoortje:* ARFID
5. *Voorgerecht:* Voorbeeld
6. *Avondeten:* Aanpak
7. *Toetje:* Meerlingen
8. *Bij de koffie:* Samenvatting & tips
9. *Natafelen:* Vragen

ONTBIJT

Menukaart
DEPEN • SAALTOEGALADES • BREADBOMMETS • FRISDRINKEN

Soppen	
BOUILLON	4,50
TOMATENSOEP	4,50
PASTASOEP	4,50
CHICKENSOEP	4,50
Eigerechten	
UITSLUTER	6,50
UITSLUTER	6,50
BROODCHEN SPELT	6,50
CHICKEN SPELT	6,50
Pannenkoek	
HELEWEG	4,-
OPHE	5,-
OPHE	5,-
Maaltijdsalades	
LOUÏSE	7,50
CHICKEN	7,50
EGG	7,50
Kids	
BREADBOMMET	4,50
TOST	3,50
Menus	
BROODBOMMET EL	10,-
LAZAR BOMMET	8,50

1. Kennismaking & quiz

TUSSENDOORTJE

Menukaart
SOEPEN • MAALTIJDSALADES • BREADBOONIES • FRISDRINKEN

Soepen	
BOUILLON	4,50
TOMATENSOEP	4,50
PASTASOEP	4,50
CHIPSCHILSOEP	4,50
Eigen vervaardigd	
UITSLUITER	6,50
UITSLUITER	6,50
BROODCHEN SPELT	6,50
CHIPSCHIL SPELT	6,50
Pannenkoek	
WITLOF	4,-
SPIN	5,-
SPIN	5,-
Maaltijdsalades	
LOUÏSE	7,50
CHIPSCHIL	7,50
EGG	7,50
Koffie	
BREKELIJK	4,50
TOST	3,50
Menu's	
BROODBOONIES II	10,-
LAZAR BOONIES I	8,50

2. Voeding

HET BELANG VAN GOEDE VOEDING

- Theorie – eerste 1000 dagen
- Groei en ontwikkeling
- Basis voor de toekomst
 - vaardigheden
 - smaak ontwikkeling
 - aanleren van gewoontes

NORMAAL EETPROCES

- **AFBEELDING** – kopie niet toegestaan
- *Model - Voor effectieve voeding is het volgende essentieel:*
 - *Fysiologie (gezond lichaam)*
 - *Sensomotoriek (mond/neusgebied, vaardigheden)*
 - *Kind (gedrag, controle, conditie)*
 - *Ouders (belastbaarheid, kennis, relatie)*

AANBEVELINGEN

- Introductie vastere voeding < 10 maanden
- Smaken afwisselen
- Herhaaldelijk aanbieden (≥ 10 keer)

- De ouder bepaalt WAT en WANNEER het kind eet
- Het kind bepaalt HOEVEEL het eet

- Maximaal zeven eet/drinkmomenten per dag

- Voorlichting gezonde voeding en normaal eetgedrag

- Vaste regel: er wordt alleen aan tafel gegeten.
- Zorg voor een goede zithouding of een goede kinderstoel.
- Zorg voor een rustige omgeving zonder afleiding.
- Schep kleine porties op en maak de maaltijd leeftijdsadequaat.
- Laat de maaltijd er aantrekkelijk uitzien.
- Bied geweigerde voedingsmiddelen herhaaldelijk aan (10-15 keer).
- Laat het kind zelf controle houden over het eten.
- Veeg niet na elke hap de mond schoon.
- Oefen geen druk of dwang uit; strijd over het eten moet worden vermeden.
- Blijf neutraal bij kokhalzen of braken; probeer eventueel een ander soort voeding.
- Wees positief over wat het kind eet; prijs het, ook al heeft het weinig gegeten.
- Laat de maaltijd in principe niet langer dan 30 minuten duren.
- Meng nieuwe voeding geleidelijk toenemend met reeds geaccepteerd voedsel.
- Geef geen tussendoortjes.

LUNCH

Menukaart
SOEPEN • MAALTIJDSALADES • BREADBOMMETS • FRISDRINKEN

Soepen	
BOUILLON	4,50
TOMATENSOEP	4,50
PASTASOEP	4,50
CHIPSCHASOEP	4,50
Eigenrechten	
UITSLUITER	6,50
UITSLUITER	6,50
BROODCHEN SPELT	6,50
CHIPSCHASOEP SPELT	6,50
Pannenkoek	
WITLOF	4,-
SPIN	5,-
SPIN	5,-
Maaltijdsalades	
LOUÏSE	7,50
CHIPSCHASOEP	7,50
EGG	7,50
Koffie	
BREADBOMMET	4,50
TOST	3,50
Menu's	
BREADBOMMETS EL	10,-
LAZAR SCHIJKEL	8,50

3. Voedingsproblemen

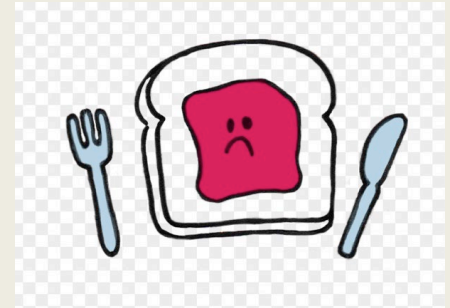

AFWIJKEND EETPROCES

- AFBEELDING – kopie niet toegestaan
- *Verstoring binnen het eerder uitgelegde model (dia 6) kan aanleiding geven voor voedingsproblemen*

VOEDINGSPROBLEMEN

- 25-40% jonge kinderen: op enig moment voedingsproblemen
- 40-80% bij ontwikkelingsachterstand en chronische ziekten
- 10%: persisterende problemen
- 3%: ontwikkeling voeding/eetstoornis

KINDEREN DIE NIET ETEN...

- AFBEELDINGEN – kopie niet toegestaan
- *Geven veel uiteenlopende emoties bij ouders (boos, verdriet, onmacht, frustraties, bezorgdheid, etc)*
- *Er zijn veel verschillende soorten kinderen met voedingsproblemen*

RISICOGROEPEN

- Kinderen met belaste medische voorgeschiedenis
- Kinderen die op jonge leeftijd ernstig ziek waren
- Te vroeg geboren kinderen
- Kinderen met toegenomen voedingsbehoefte
- Kinderen met (langdurige) sondevoeding

OORZAAK VOEDINGSPROBLEMEN

- Bio – psycho - sociaal model
- Voedingsproblemen zijn vaak gevolg van interactie tussen factoren:
 - biologisch (lichamelijk)
 - psychologisch (denken, voelen, doen)
 - sociaal (omgeving)

OORZAAK VOEDINGSPROBLEMEN

- Psychiatrische problematiek
 - Ontwikkelingsachterstand
 - Angst & trauma
 - Vermijding
 - Verkeerde cognities

- Ziekte/life events gezin
- Verstoorde interactie/gehechtheid
 - Negatieve reacties
 - Vermijding
 - Isolatie

- Lichamelijke aandoeningen
- Spugen & verslikken
- Interventies neus-mondgebied
- Ervaringsachterstand
- Sensorische problematiek
- Sondevoeding

OORZAAK VOEDINGSPROBLEMEN

TUSSENDOORTJE

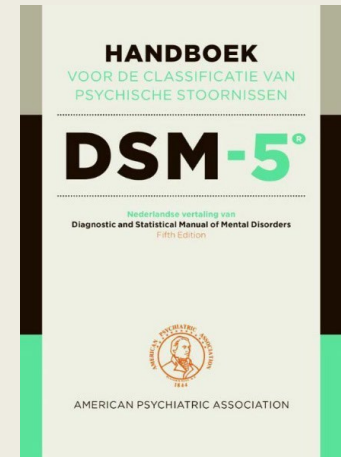
Menukaart
DEPEN • SAALTJESALADES • BREADBOMMETS • FRISDRINKEN

Soppen	
BOUILLON	4,50
TOMATENSOEP	4,50
PASTASOEP	4,50
CHICKENSOEP	4,50
Eigerechten	
UITSLUITER	6,50
UITSLUITER	6,50
BROODJESPELT	6,50
CHICKEN SPELT	6,50
Pannenkoek	
HELEWEG	4,-
OPPEL	5,-
OPPEL	5,-
Maaltijdsalades	
LOUÏSE	7,50
CHICKEN	7,50
EGG	7,50
Kids	
BREADBOMMETS	4,50
TOST	3,50
Menus	
BROODBOMMETS EL	10,-
LAZAR BOMMETS	8,50

4. ARFID

ARFID

- *Avoidant Restrictive Food Intake Disorder (ARFID)*
 - NL – vermijdende/restrictieve voedselinname stoornis
- Psychiatrische handboek DSM-5 (2013)
- Daarnaast andere eetstoornissen

ARFID

Classificatiecriteria ARFID in DSM-5

- A. Eet- of voedingsstoornis die blijkt uit een persisterend niet voorzien in de eigen voedings- en/of energiebehoeften, samenhangend met een (of meer) van de volgende kenmerken:
1. Significant gewichtsverlies (bij kinderen: onvoldoende gewichtstoename of achterblijvende groei)
 2. Significante voedingsdeficiëntie
 3. Afhankelijkheid van enterale sondevoeding of orale voedingssupplementen
 4. Een duidelijk interfereren met het psychosociale functioneren
- B. Niet verklaard door afwezigheid van voldoende/adequate voedingsmiddelen.
- C. Niet verklaard door een andere eetstoornis.
- D. Niet verklaard door een somatische aandoening of andere psychische stoornis.

ARFID

■ Prevalentie

- geen exacte cijfers bekend
- schatting: 3-4% (rond 150.000 kinderen in NL)

■ Patiëntkenmerken

- jongens = meisjes
- verschillende leeftijd
- chronisch karakter

- ARFID komt op alle leeftijden voor, dus ook bij volwassenen!

PROFIELEN

- 1. Gebrek aan interesse in voeding
 - *voorbeeld: kinderen die nooit honger lijken te hebben of zelf om eten vragen*
- 2. Vermijden van voeding vanwege sensorische eigenschappen
 - *voorbeeld: kinderen die alleen gepureerde, krokante of voeding met een bepaalde kleur eten*
- 3. Angst voor de aversieve (negatieve) gevolgen van voeding
 - *voorbeeld: kinderen die (bepaald) eten weigeren na een verslikincident of veelvuldig braken*

PROFIEL 1

- Voedingspatroon: restrictief
- Snel gevoel verzadiging/vol zitten + onaangename ervaring
- Vermijding hiervan: kleine hoeveelheden + laag tempo
- Lichamelijke reacties op voeding ontbreken of geven walging

PROFIEL 2

- Voedingspatroon: selectief
- Vermijden van voeding obv sensorische eigenschappen
- Samenhangend met textuur, consistentie en/of smaak
- Vaker ook sensorische problemen op andere vlakken
 - tast, vestibulair, geur, geluid en licht

PROFIEL 3

- Voedingpatroon: selectief/restrictief
- Angst voor de aversieve gevolgen van voeding
 - geforceerd voeden
 - medische handelingen neus-mond gebied
 - inbrengen neusmaagsonde
 - verslikken
 - spugen
 - buikpijn

VOORGERECHT

Menukaart
DEPEN • SAALTJESALADES • BREADBOMMETS • FRISDRINKEN

Soppen	
BOUILLON	4,50
TOMATENSOEP	4,50
PASTASOEP	4,50
CHICKENSOEP	4,50
Eigerechten	
UITENLUITER	6,50
UITENLUITER	6,50
BROODEN SPELT	6,50
CHICKEN SPELT	6,50
Pannenkoek	
HEERLEI	4,-
OPPEL	5,-
OPPEL	5,-
Maaltijdsalades	
LOUJE	7,50
CHICKEN	7,50
EGG	7,50
Kids	
BREADBOMMETS	4,50
TOST	3,50
Menus	
BREADBOMMETS EL	10,-
LAGER BREADBOMMETS	8,50

5. Voorbeeld

VOORBEELD

- Ryan, 4 jaar oud
- Evaluatie eetteam ivm voedingsproblemen
- Voorgeschiedenis
 - helpt van tweeling
 - AD 32+3, dysmatuur
 - slokdarmatresie wv operatie
 - terugkerende vernauwing wv oprekking

VOORBEELD

■ Voeding

- Na operatie start drinken flessen
- Na oprekking steeds slechter drinken wv sondevoeding
- Introductie vaste voeding obv logopedist, moeizaam
- Makkelijk kokhalzen
- Zeer beperkt voedingsschema

■ Ondergewicht

VOORBEELD

- Tweelingbroer gezond
- Impact op gezin
- Verhaal van ouders
 - Alert en actief, maar ook snel boos, veel behoefte aan regie, nee = nee
 - Ouders hele dag met eten bezig
 - Ouders zijn moe, gevoel op eieren te moeten lopen
 - Weinig begrip vanuit omgeving, ouders staan er alleen voor
 - Tweelingbroer gaat ook moeizamer eten

VOORBEELD - FACTOREN

VOORBEELD - DIAGNOSE

- *Persisterende voedingsproblemen/ ARFID*
- Profielen
 - Gebrek aan interesse in voeding
 - Vermijden van voeding vanwege sensorische eigenschappen
 - Angst voor de aversieve gevolgen van voeding

AVONDETEN

Menukaart
SOEPEN • MAALTIJDSALADES • BREADBOMMETS • PANNENKOEKEN

Soepen	Maaltijdsalades
BOUILLON 4,50	LOUÏE 7,50
TOMATENSOEP 4,50	COUSCOUS 7,50
PASTASOEP 4,50	EGG 7,50
CHICKEN SOEP 4,50	
Eigenrechten	Koffie
WITSLUTER 6,50	BREADBOMMETS 4,50
WITSLUTER 6,50	TOST 3,50
BROOD EN SPELT 6,50	
CHICKEN EN SPELT 6,50	Pannenkoek
Pannenkoek	WITSLUTER 4,-
WITSLUTER 4,-	SPELT 5,-
SPELT 5,-	SPELT 5,-
SPELT 5,-	Menu's
	BREADBOMMETS 10,-
	WITSLUTER 8,50

6. Aanpak

MULTIDISCIPLINAIR

Ouders & kind

Jeugd/Huis/Kinderarts

Logopedist

Psycholoog/orthopedagoog

Diëtist

Consultatiebureau, sociaal team, psychiater, KNO-arts, SI-therapeut, school

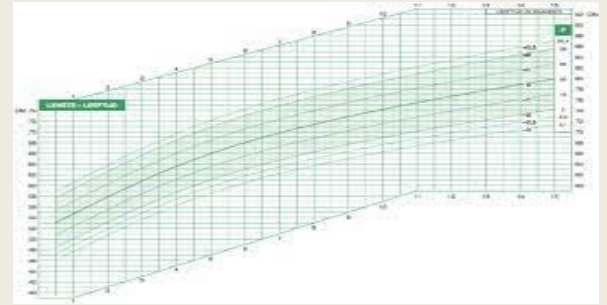
AANPAK

- Afhankelijk van bijdragende factoren & kenmerken

VERDER ONDERZOEK

- Anamnese
- Lichamelijk onderzoek
 - groeicurve
- Opties voor verdere diagnostiek
 - voedingsdagboek
 - eetfilmpjes
 - evaluatie logopedist, diëtist, psycholoog
 - medische diagnostiek
- Specifieke vragenlijsten

Vrijdag	Zaterdag
Datum: 5-4	Datum: 6-4
Ontbijt: half van 1 sustana koek beles laaggevoelbaar 0,40 Tussendoor: 2 Sustana beles wijng Lunch: 1 doza 1 beles taai Tussendoor: 1x sustana 1x leuwerke Avondmaaltijd: 2x doza 1x leuwerke Tussendoor: 2x doza 1x leuwerke Overige opmerkingen: eet alleen als hij zijn beles heeft en deze geukel is van deinisa	Ontbijt: 4x doza 1x leuwerke 1x wijng Tussendoor: 2x doza Lunch: 2x doza 1x wijng 1x Sustana Tussendoor: 2x leuwerke Avondmaaltijd: 2x doza 1x leuwerke Tussendoor: 2x doza Overige opmerkingen:

GEWICHT

- Voedingsproblemen/ARFID met
 - ondergewicht
 - normaal gewicht
 - overgewicht
- Gewicht kan per profiel verschillen
- Geen relatie tussen ernst voedingsproblemen en gewicht

TEKORTEN AAN VOEDINGSSTOFFEN

- Bij langdurige of uitgesproken selectieve voedingspatronen
- Macronutriënten
 - eiwitten en essentiële vetzuren
- Micronutriënten
 - calcium, ijzer en zink
 - vitamine A, B12 & D
- Kan sprake zijn van tekort zonder afwijkingen in bloed

AANPAK

- aanpak aandoeningen
- traumabehandeling (EMDR)
 - gedragstherapie

- pedagogische adviezen
 - gezinsbegeleiding
 - begeleiding hechting
- traumabehandeling ouders

- behandeling aandoeningen
- begeleiding diëtist
- aanpak onderhoudende factoren
- begeleiding logopedist

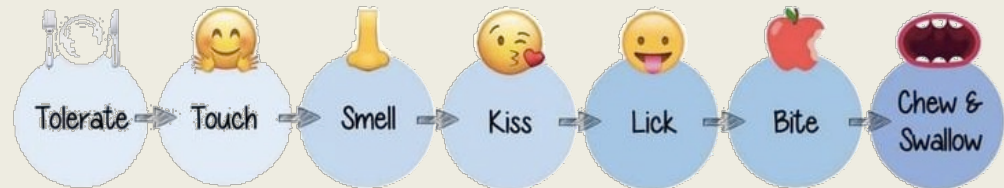
AANPAK – PROFIEL 1

- *Gebrek aan interesse in voeding*
- Aanpak
 - stapsgewijze blootstelling aan vol gevoel
 - regelmatig, goed verdeeld voedingsschema
- Productkeuze
 - makkelijk te verwerken voedingsproducten
 - drinkmaaltijden
 - calorierijke producten in kleine volumina

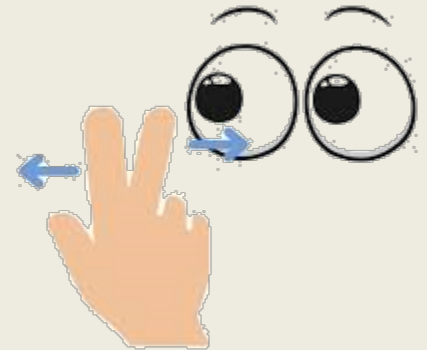
AANPAK – PROFIEL 2

- *Vermijding door sensorische eigenschappen*
- Aanpak
 - Stapsgewijze blootstelling aan sensorische eigenschappen waardoor gewenning
 - begeleiding logopedist
- Productkeuze
 - obv textuur, consistentie, smaak

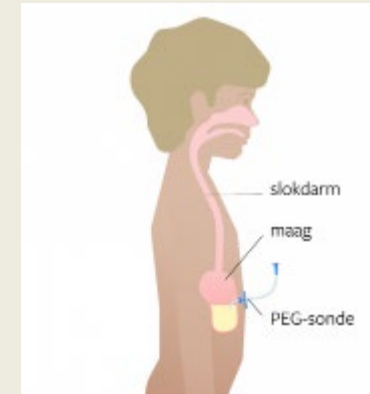
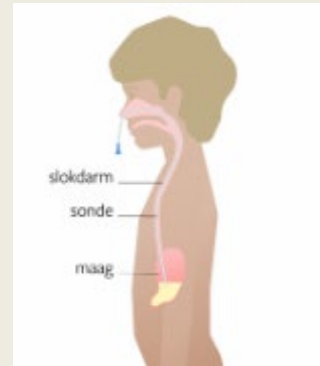
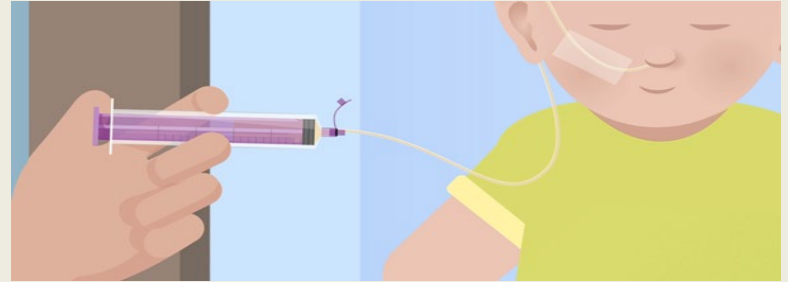
AANPAK – PROFIEL 3

- *Angst voor aversieve gevolgen van voeding*
- Aanpak
 - maximale discrepantie verwachte/werkelijke reacties
 - behandeling angst/trauma (EMDR/medicamenteus)
- Productkeuze
 - Toepassing obv eerdere ervaringen

MEDISCHE VOEDING

- Medische bijvoeding
 - verschillende soorten en vormen
- Sondevoeding
 - medische interventie
 - indicaties
 - onvoldoende orale intake
 - onvoldoende gewicht/groei
- Neusmaagsonde vs gastrostomie

AFBOUW SONDEVOEDING

- Plan van aanpak
- Stapsgewijs
- Goede begeleiding
- Klinische hongerprovocatie

PRAATPLAAT Sondevoeding bij kinderen

Bespreekpunten voor ouders en zorgverlener die samen beslissen

OVERLEG IN HET ZIEKENHUIS: WEL OF GEEN NEUS-MAAGSONDE INBRENGEN

- Wat voor soort voeding?
- Wat is de reden voor de sondevoeding?
- Wat is de verwachting van de sondevoeding?
- Wat is de verwachting van de sondevoeding?

BESLUIT TOT SONDEVOEDING

- Zorg doet denken aan een kind?
- Wat is de reden voor de sondevoeding?
- Wat is de verwachting van de sondevoeding?
- Wat is de verwachting van de sondevoeding?

OVERGANG VAN ZIEKENHUIS OF POLI NAAR HUIS

- Wat is de reden voor de sondevoeding?
- Wat is de verwachting van de sondevoeding?
- Wat is de verwachting van de sondevoeding?
- Wat is de verwachting van de sondevoeding?

TR **MILIEUWISZIN** zet zich in voor mat. Familie, vrienden of andere ouders zijn de meest effectieve ondersteuning. Besluit in overleg met de arts of een psycholoog.

VERBODEN OM DE SONDEVOEDING TE STOPPEN Zonder de hulp van de arts of een psycholoog. Het is belangrijk om de sondevoeding te blijven geven. Het is belangrijk om de sondevoeding te blijven geven. Het is belangrijk om de sondevoeding te blijven geven.

NEE! eten!

NEE!

cutis

TOETJE

Menukaart
DEPEN • SAALTJESALADES • BREADBOMMETS • FRISDRINKEN

Soppen	
BOUILLON	4,50
TOMATENSOEP	4,50
PASTASOEP	4,50
CHICKENSOEP	4,50
Eigerechten	
UITSLUITER	6,50
UITSLUITER	6,50
BROOD EN SPELT	6,50
CHICKEN EN SPELT	6,50
Pannenkoek	
HELENDI	4,-
SPICE	5,-
SPICE	5,-
Maaltijdsalades	
LEIJN	7,50
CHICKEN	7,50
EGG	7,50
Koffie	
BREADBOMMET	4,50
TOST	3,50
Menus	
BREADBOMMETS EL	10,-
LUNCH BOUILLON	8,50

7. Meerlingen

MEERLINGEN EN VOEDING

- Extra uitdagingen
- Risicogroepen
- Handen vol
- Druk gezin
- Onderlinge interactie

MEERLINGEN EN VOEDING

- Geen specifieke medische literatuur
- Mogelijk genetische aanleg voor voedingsproblemen
- Verder onderzoek kan bijdragend zijn

BIJ DE KOFFIE

Menukaart
DEPEN • MAALTIJDSALADES • BREADBOMMETS • FRISDRINKEN

Sapen	
BOUWEN	4,50
TORTIERBOUWEN	4,50
POSTERBOUWEN	4,50
DESPICHERBOUWEN	4,50
Eigerechten	
UITSLUITEN	6,50
UITSLUITEN	6,50
BOUWEN SPELET	6,50
DESPICHER SPELET	6,50
Pannenkoek	
HEERLIJK	4,-
OPPEL	5,-
OPPEL	5,-
Maaltijdsalades	
LOUEN	7,50
DESPICHER	7,50
EGGE	7,50
Koffie	
BREKEMEN	4,50
TOST	3,50
Menus	
BROODROOSJE EL	10,-
LAZIE SCHIJKEL	8,50

8. Samenvatting & tips

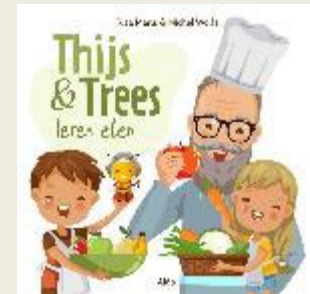
SAMENVATTING

- Normaal eetproces is complex geheel
- Verstoring kan leiden tot voedingsproblemen
 - multifactorieel bepaald
- *Avoidant Restrictive Food Intake Disorder (ARFID)*
 - selectieve en/of restrictieve voedselinname
 - invloed op lichamelijk en psychosociale ontwikkeling
 - drie profielen
- Benadering via biopsychosociaal model
- Multidisciplinaire evaluatie en behandeling

HANDIGE INFORMATIE

- Voedingscentrum
- Stichting - Nee-eten! (oudervereniging)
- K-EET – Landelijke ketenaanpak eetstoornissen
- Boeken van Rita Maris (moeder/journalist)

NATAFELEN

Menukaart
SOEPEN • MAALTIJDSALADES • BREADBOMMETS • FRANKENKOEKEN

Soepen	
BOUILLON	4,50
TOMATENSOEP	4,50
PASTASOEP	4,50
CHICKENSOEP	4,50
Eigenrechten	
UITSLUITER	6,50
UITSLUITER	6,50
BROODCHEN SPELT	6,50
CHICKEN SPELT	6,50
Pannenkoek	
HELEWIJZEL	4,-
SPICE	5,-
SPICE	5,-
Maaltijdsalades	
LOUJE	7,50
CHICKEN	7,50
EGG	7,50
Koffie	
BREADBOMMET	4,50
TOST	3,50
Menu's	
BREADBOMMETS EL	10,-
LAGER BREADBOMMET	8,50

9. Vragen

VRAGEN

